

Retningslinjer for anvendelse af sociale klausul, uddannelsesklausul og arbejdsklausul.

1. Baggrund.

I budgetaftale 2014 og 2019 aftaltes, at Horsens Kommune anvender arbejdsklausul i forbindelse med udbud af kommunale bygge-og anlægsopgaver og driftsopgaver samt køb af tjenesteydelser. Arbejdsklausulen er et middel til at sikre ordentlige lønvilkår for alle ansatte, der løser opgaver for Horsens Kommune. Yderligere aftaltes at Horsens Kommune skal understøtte uddannelses – og beskæftigelsesrettede hensyn ved stille krav om anvendelse af praktikanter eller personer fra særlige grupper ved udbud af bygge-og anlægsopgaver og driftsopgaver.

Ved ændring af udbudslov og tilbudslov pr. 1. juli 2022 blev offentlige ordregivere forpligtet til at stille krav om anvendelse af personer under oplæring ved udbud af bygge-og anlægskontrakter og tjenesteydelsesktrakter, når visse betingelser gør sig gældende. Det nye krav om oplæring træder i stedet for det tidligere "følg-eller-forklar"-princip. "Følg eller forklar"- princippet indebærer, at offentlige ordregivere i relevante udbud enten skulle anvende sociale klausuler eller forklare, hvorfor de ikke gjorde de.

Lovkravet om anvendelse af personer under oplæring har nødvendiggjort en tilpasning og opsplitning af Horsens Kommunes sociale klausul, så beskæftigelsesrettede hensyn nu understøttes af to klausuler: en uddannelsesklausul og en social klausul.

Dette reviderede sæt retningslinjer er en samlet beskrivelse af indhold og anvendelse af arbejdsklausulen, den sociale klausul og uddannelsesklausulen.

Klausulerne er vedlagt som bilag til retningslinjerne.

2. Arbejdsklausul

Medarbejdere, der er ansat til at udføre en opgave for Horsens Kommune, sikres med arbejdsklausulen ordentlige løn og arbejdsvilkår. Kravet til løn og arbejdsvilkår gælder for både leverandøren/entreprenøren og eventuelle underleverandører/underentreprenører til denne (kædeansvar).

Det fremgår af klausulen, hvordan kontraktholder dokumenterer overholdelse af kravene og hvilke sanktioner kommunen kan bringe i anvendelse ved manglende overholdelse.

Arbejdsklausulen skal anvendes ved alle bygge- og anlægskontrakter og tjenesteydelsesktrakter.

Arbejdsklausulen er i to versioner: Én for bygge-og anlægskontrakter og én for tjenesteydelsesktrakter. Forskellen på de to versioner er benævnelsen af kontraktholder: Entreprenør hhv. leverandør.

2.1. Praksis ved restaurationsbesøg og kursusophold.

I Horsens Kommune er der truffet beslutning om arbejdsklausuler i forbindelse med restaurationsbesøg og kursusophold med forplejning mv., hvor Horsens Kommune er vært. Det betyder, at Horsens Kommune alene kan benytte sig af steder, som lever op til minimumskravene i gældende overenskomster for området.

Før der kan indgås en endelig aftale med nogen om restaurationsbesøg, kursus(-ophold) med forplejning mv, skal det derfor sikres, at stedets medarbejdere har løn- og arbejdsvilkår, der som minimum svarer til gældende overenskomster på området.

Fælles liste

Fællesindkøb Midt har lavet en liste, som løbende opdateres med de steder, som lever op til kravene, og som derfor kan benyttes.

Listen findes via forsiden af indkøbsportalen, LetIndkøb, hvor der er en genvej til Kursus- og konferencesteder.

LetIndkøb kan tilgås via HorsensPortalen under bjælken Opgaveløsning.

Spørgsmål til listen skal stilles til Fællesindkøb Midt på info@fikm.dk

Steder der ikke er på listen

Ønskes aftale indgået med et sted, som ikke er på listen, skal stedet bekræfte, at deres medarbejdere har løn- og arbejdsvilkår, der som minimum svarer til gældende overenskomster på området. Bekræftelsen skal journaliseres. Følgende formulering skal anvendes:

I Horsens Kommune er der truffet en beslutning om arbejdsklausuler i forbindelse med restaurationsbesøg og kursusophold med forplejning mv. Det betyder, at Horsens Kommune ikke kan benytte sig af leverandører, som ikke lever op til minimumskravene i gældende overenskomster for området. Før vi kan indgå en endelig aftale, vil jeg vil bede jer bekræfte senest den XXX, at jeres medarbejdere har løn- og arbejdsvilkår, der som minimum svarer til gældende overenskomster på området.

Kontakt Fællesindkøb Midt, hvis stedet ønskes optaget på ovennævnte liste

3. Uddannelsesklausul

Uddannelsesklausulen implementerer lovkravet om anvendelse af personer under oplæring.

Af bemærkningerne til lovændringen fremgår det: "Med personer under oplæring menes personer, der opererer under kontraktpartens opsyn med henblik på, at personen opnår den nødvendige faglighed til efter endt oplæring at kunne varetage de pågældende opgaver selvstændigt. Det er imidlertid ikke et krav, at personen færdiggør sin oplæring i løbet af den pågældende offentlige kontrakt".

Personer under oplæring kan være personer under uddannelse inden for uddannelser, der er godkendt af myndigheder eller arbejdsmarkedets parter, og hvor praktik-, elev- eller lærlingeforhold indgår som del af uddannelsen, eller personer under anden oplæring.

For bygge- og anlægskontrakter er det besluttet, at kravet om anvendelse af personer under oplæring bedst sikres ved anvendelse af lærlinge – enten i medfør af Lov om erhvervsuddannelser eller Lov om forberedende grunduddannelse.

For tjenesteydelseskontrakter gør sig gældende, at kravet om anvendelse af personer under oplæring kan opfyldes ved anvendelse af, men ikke begrænset til, personer omfattet af: Lov om erhvervsuddannelser, Lov om forberedende grunduddannelser, AMU-kontraktuddannelser, Lov om integrationsgrunduddannelser samt øvrige oplæringsordninger, hvor personen opnår den nødvendige faglighed til efter endt oplæring at kunne varetage de pågældende opgaver selvstændigt.

Begge forhold fremgår af uddannelsesklausulen for hhv. bygge- og anlægskontrakter og tjenesteydelseskontrakter.

Pligten til at benytte personer under oplæring finder ikke anvendelse, når anvendelsen af personer under oplæring:

- medfører en sikkerhedsrisiko,
- ikke egner sig til gennemførelsen af kontrakten, eller
- strider mod anden lovgivning.

Om én af undtagelserne kan finde anvendelse, beror på en konkret vurdering. I vurderingen indgår et vidt skøn. Kravet vil fx ikke være egnet, hvis der på et område er mangel på personer, som kan opfylde kravene eller hvor gennemførelsen af kontrakten ikke kræver kvalificeret arbejdskraft.

Direktionen skal orienteres herom, hvis en konkret vurdering leder frem til at undtage kontrakten for kravet om ansættelse af personer under oplæring.

Kravet om anvendelse af personer under oplæring skal være knyttet til kontraktens genstand. Det betyder, at kravet alene må vedrøre forholdene ved den konkrete kontrakt. Der kan fx alene stilles krav til anvendelsen af personer under oplæring på den pågældende kontrakt, og ikke til leverandørens øvrige kontrakter.

Lovgivningen regulerer ikke, hvor mange personer under oplæring, der skal stilles krav om. Antallet af personer under oplæring, der kan stilles krav om, afhænger af den konkrete situation. Kravet vil især afhænge af den udbudte kontrakt. Kravet skal være proportionelt i forhold til

kontraktens genstand og må således ikke forpligte leverandøren udover, hvad der er nødvendigt for at imødekomme kommunens behov.

Derudover kan andre forhold spille ind i vurderingen, som fx udbuddet af personer under oplæring inden for det relevante erhverv.

Antallet af personer under oplæring skal angives i uddannelsesklausulen med et antal årsværk, hvor et årsværk svarer til 1.924 timer. I det kravet skal være proportionalt i forhold til den udbudte kontrakt, kan årsværket derfor skulle angives som et decimaltal, f.eks. 0,75 (svarende til 1.443 timer). Leverandøren kan derfor vælge at beskæftige en eller flere personer under oplæring i en kortere periode forudsat det samlede antal arbejdstimer, svarer til det timetal, der er angivet i uddannelsesklausulen. Herudover er det muligt for leverandøren at overføre allerede ansatte personer under oplæring til aftalen. Der er således ikke krav om, at der skal ske nyansættelse af personer under oplæring.

Det fremgår af uddannelsesklausulen, hvordan kontraktholder dokumenterer overholdelse af kravene og hvilke sanktioner kommunen kan bringe i anvendelse ved manglende overholdelse.

Det er udtømmende reguleret i lovgivningen for hvilke kontrakter kravet om anvendelse af personer under oplæring er gældende.

Kravet omfatter offentlige bygge- og anlægskontrakter som:

- Udføres i Danmark,
- Har en varighed på minimum 6 måneder fra kontraktunderskrivelse til levering og
- Har en kontraktværdi på over 5 mio. kr.

Desuden omfatter kravet offentlige tjenesteydelseskontrakter, som:

- Udføres i Danmark,
- Har en varighed på minimum 6 måneder fra kontraktunderskrivelse til levering,
- Har en kontraktværdi på over 5 mio. kr. og
- Er omfattet af en eller flere af følgende CPV-koder:
 - 50000000-50884000 (Reparations- og vedligeholdelsestjenester).
 - 51000000-51900000 (Installationstjenester).
 - 60000000-60651100 (Transporttjenester – ikke affaldstransport).
 - 90910000-90919300 (Rengøring).

Begge betingelser fremgår af uddannelsesklausulen for hhv. bygge- og anlægskontrakter og tjenesteydelseskontrakter.

Horsens Kommune ønsker ikke at overimplementere lovkravet om ansættelse af personer under oplæring ved at overføre kravet til andre kontrakter, end de der er udtømmende gengivet ovenfor.

4. Social klausul

Med den sociale klausul ønsker Horsens Kommune at understøtte beskæftigelseshensyn for personer fra særlige grupper. Klausulen definerer udtømmende hvad der forstås ved særlige grupper. Den sociale klausul finder som hovedregel anvendelse på alle tjenesteydelseskontrakter, hvor:

1. uddannelsesklausulen ikke skal anvendes. Kommunen stiller derfor ikke i samme kontrakt krav om ansættelse af personer under oplæring og personer fra særlige grupper.
2. Horsens Kommune tidligere har løst opgaven selv – helt eller delvist
3. opgaven aktuelt løses af kommunen, og hvor det er besluttet at konkurrenceudsætte opgaven.

At den sociale klausul skal anvendes som hovedregel betyder, at direktionen skal godkende enhver fravigelse med baggrund i en konkret begrundelse for, hvorfor den sociale klausul konkret ikke ønskes anvendt.

I lighed med uddannelsesklausulen skal kravet om at beskæftige en eller flere personer fra gruppen af særlige personer være knyttet til kontraktens genstand. Det betyder, at kravet alene må vedrøre forholdene ved den konkrete kontrakt. Der kan fx alene stilles krav til anvendelsen af personer fra særlige grupper på den pågældende kontrakt, og ikke til leverandørens øvrige kontrakter.

Antallet af personer fra særlige grupper, der kan stilles krav om, afhænger af den konkrete situation. Kravet vil for det første afhænge af den udbudte kontrakt. Kravet skal være proportionelt i forhold til kontraktens genstand og må således ikke forpligte leverandøren udover, hvad der er nødvendigt for at imødekomme kommunens behov. Derudover kan andre forhold spille ind i vurderingen, som fx udbuddet af personer fra særlige grupper, som er relevante for den konkrete kontrakt. Det fremgår af klausulen, at kommunen kan være behjælpelig med at finde relevante, særlige medarbejdere via Jobcentret.

Antallet af personer fra særlige grupper skal angives i den sociale klausul med et antal årsværk, hvor et årsværk svarer til 1.924 timer. Idet kravet skal være proportionalt i forhold til den udbudte kontrakt, kan årsværket derfor skulle angives som et decimaltal, f.eks. 0,75 (svarende til 1.443 timer). Det er ikke et krav, at det er samme person, der skal udføre arbejde svarende til det samlede timetal. Leverandøren kan derfor vælge at beskæftige en eller flere personer fra særlige grupper i en kortere periode forudsat det samlede antal arbejdstimer, svarer til det timetal, der er angivet i den sociale klausul. Herudover er det muligt for leverandøren at overføre allerede ansatte personer fra særlige grupper til aftalen. Der er således ikke krav om, at der skal ske nyansættelse.

Det fremgår af klausulen, hvordan kontraktholder dokumenterer overholdelse af kravene og hvilke sanktioner kommunen kan bringe i anvendelse ved manglende overholdelse.